ת משנה שם (לט:). א הכי מפרש לה שם בגמרא אליבא דרב דקיימא לן קונתיה. ב שם בגמרא, ויכרב. ג משנה שם (מ.).

יז ת מִי שֶׁהָיוּ לוֹ פֵּרוֹת מֻפְקָדִים בְּעִיר אַחֶרֶת רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ וְעֵרְבוּ בְּנֵי אוֹתָהּ הָעִיר לָבֹא אֲצָלוֹ, לֹא יָבִיאוּ לוֹ מִפֵּרוֹתָיו, (מ) * שֶׁפֵּרוֹתָיו כְּמוֹהוּ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, (מא) * א כְּשֶׁיִּחֵד לָהֶם קֶרֶן זָוִית, ב אֲבָל אִם (מב) לֹא יִחֵד לָהֶם, הֲרֵי הֵם (מג) כְּרַגְלֵי זֶה שֶׁהֵם מֻפְקָדִים אֲצָלוֹ: יח ג מִי שֶׁזִּמֵּן אֲצָלוֹ אוֹרְחִים (מד) בְּיוֹם טוֹב, לֹא יוֹלִיכוּ בְּיָדָם מָנוֹת לְמָקוֹם שֶׁאֵין בַּעַל הַסְּעוּדָה יָכוֹל לֵילֵךְ בּוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן זִכָּה לָהֶם מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב עַל יְדֵי אַחֵר בְּמָנוֹת אֵלּוּ:

שצח דִּין הֵיאַךְ מוֹדְדִין אַלְפַּיִם אַמָּה. ובו י״א סְעִיפִים:

א בְּרֵישִׁית עֵרוּבִין נ״ה (ע״א) וּבְגֶמָרָא שָׁם.

א הַבָּא לִמְדֹּד אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁל תְּחוּם הָעִיר, אִם הָיְתָה הָעִיר (ס) (א) אֲרִיכָא וְקַטִּינָא, אוֹ שֶׁהָיְתָה מְרֻבַּעַת (ב) וְלֹא לְרִבּוּעַ הָעוֹלָם, הוֹאִיל וְיֵשׁ לָהֶם (ג) אַרְבַּע זָוִיּוֹת שָׁווֹת, מַנִּיחִים אוֹתָהּ (ד) כְּמוֹת שֶׁהִיא

בֵּאוּר הַגְּרָ״א

שֶׁל שְׁלֹמֶה, גְּמָרָא (עירובין מו.). וּמִשְׁמַע בְּתוֹסְפוֹת דֶּרֶךְ (מ״ו) [מ״ז] (ע״ב ד״ה חרם) דְּבְתוֹךְ הַתְּחוּם מִקְרֵי סְמוּךְ לָעִיר. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יח), עַיֵּן שָׁם:

א (ס) אֲרִיכָא. פָּרוּשׁ, שְׁאֵין רְחָבָהּ כְּאָרְכָּהּ:

בֵּאוּר הַלָּכָה

דַּיִּשׁ חוֹלְקִים עַל זֶה. וּנְבָאַר, א] דְּהֶאֱמַת שִׁיטַת הַמְחַבֵּר הוּא עַל פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ תָּם לְבַיְּצָה לט: ד״ה הכא) וְרא״ש (סר׳ יכ) וְרַ״ן (כא: ד״ה ובגמ׳). [גַּם בְּחִדּוּשֵׁי רְאָ״ה לְבֵיצָה מַחֲזִיק בְּשִׁיטַת רַבֵּנוּ תָּם, אֶלָּא דְּנוֹטֶה שָׁם לוֹמַר דְּאַף כְּרַגְלֵי הַמַּמְלֵא קָאֲמַר, אֲבָל גַּם כְּרַגְלֵי הַמִּתְמַלֵּא צָרִיךְ לִהְיוֹת, וְאֵינוֹ יָכוֹל הַשֵּׁנִי לְהוֹלִיךְ אֶלָּא לְמָקוֹם שֶׁעָרְבוּ שְׁנֵיהֶם, עַיֵּן שָׁם. וְטַעְמוֹ מוּכָן עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ״א לְהַקְשׁוֹת עַל סְבָרַת רַבֵּנוּ תָּם, עַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ״א (לט:), וְרוֹק]. אֲבָל בְּאֶמֶת רב ראשונים חוֹלְקִים עַל זֶה וְדַעְתָּם דַּהֲרֵי הֵם כְּרַגְלֵי הַמִּתְמַלֵּא, לְפִי מַה דְּקַיְימָא לָן בְּכָל מָקוֹם הַמַּגִּיעַ מְצִיאָה לַחֲבֵרוֹ קָנָה חֲבֵרוֹ, וְהֵם רַשַׁ״י (ד״ה במגביה) וְרַשְׁבָּ״ם מוּבָא בְּתוֹסָפוֹת (ד״ה הכא), וְכֵן פְּסַק רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל בְּפֵרוּשׁוֹ [וּמַה שֶּׁמֵּבִיא בְּהַגָּ״ה מֵימוֹנִי (יו״ט פ״ה אות י) בְּשֵׁם הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל, מְגַמְגֵּם, וְאָפְשָׁר טָעוּת סוֹפֵר יֵשׁ שָׁם], וְכֵן הוּא דַּעַת בַּעַל הַמָּאוֹר וְהָרַאֲבַ״ד שָׁם (כא:) בְּהַשָּׁגוֹתָיו, וְכֵן הוּא דַּעַת הָרַשְׁבָּ״א בְּחִדּוּשָׁיו (לט:), עַיֵּן שָׁם שֶׁהָאֲרִיךְ וְהִקְשָׁה עַל סְבָרַת רַבֵּנוּ תָּם, וְכֵן נוֹטֶה דַּעַת הַמְּאִירִי עַיֵּן שָׁם, וְכֵן הוּא דַּעַת הַמַּגִּיד (יו״ט פ״ה הי״ד) וְכָתַב שָׁם שֵׁכֵן דַּעַת הָרַמְבַּ״ם וְהֵרִי״ף שֶׁהִשְׁמִיטוּ הַלָּכָה זוֹ מִשּׁוּם דְּסָמְכוּ עַל הַכְּלָל הַיָּדוּעַ דְּהַמַּגְבִּיהַּ מְצִיאָה לַחֲבֵרוֹ קָנָה חֲבֵרוֹ וְנִטְעַם זֶה עַל הַשִּׁטְמָת הֵרִי״ף וְהָרַמְבַּ״ם יוֹתֵר נוֹחַ מִטַּעַם הָרַ״ן, דְּפָסְקוּ כְּרַב שֵׁשֶׁת וְסָמְכוּ עַל סְתָם מַתְנִיתִין דְּבוֹר שֶׁל עוֹלֵי בָבֶל כְּרַגְלֵי הַמְמַלֵּא, וּמִדְּלֵא חִלְקוּ בִּסְתָמָא מֵיירֵי בֵּין שֶׁמְּמַלֵּא לְצָרְכּוֹ בֵּין שֶׁמְּמַלֵּא לְצָרְכָּן חֲבֵרוֹ, דְּזֶה הוּא דְּחַק גָּדוֹל], וְכֵן דַּעַת הָרִיאַ״ז (בשלט״ג אות א), אֶלָּא שֶׁהוּא הֶעְתִּיק רַק בְּשֶׁנִּתְנוּ לוֹ וּמִטַּעַם דְּקָנָה מִן הַהֶפְקֵר וְהוּא רַק כְּפִי הַמּוּבָא בְּסוּגְיָא דִּבְיָצָה, אֲבָל לְפִי מַה דְּקַיְימָא לָן בְּכָל מָקוֹם הַמַּגְבִּיהַּ מְצִיאָה לַחֲבֵרוֹ קָנָה חֲבֵרוֹ אֵין אָנוּ צְרִיכִין לָזֶה, וְאָפְשָׁר שֶׁגַּם כַּוָּנָתוֹ כֵּן אֶלָּא שֶׁהֶעְתִּיק כְּפִי הָאֲמוּר בְּסוּגְיָא דִּבְיָצָה לְרַב נַחְמָן, וְכֵן פָּסַק בְּשִׁיטַת ר״י בַּר בָּרוּךְ בְּאַלְפַסִי דִּכְרַגְלֵי מִי שֶׁנִּתְמַלֵּא. וּבְאַלִּיָּה רַבָּה (ס״ק יד) וּבְנַהַר שָׁלוֹם (סק״ד) הָעֲרוּ כְּמַעַט בְּכָל הַדְּבָרִים, אֶלָּא דְּהֵם כָּתְבוּ וְצִיְּרוּ דִּין זֶה בְּשֶׁכְּבָר בָּא לִידֵי מִי שֶׁנִּתְמַלֵּא, וּבֶאֱמֶת יֵשׁ יוֹתֵר סְבָרָא לוֹמַר כִּרְגְלֵי מִי שֶׁנִּתְמַלֵּא בְּשָׁעָה שֶׁהֵם בְּיָדוֹ מִבְּשָׁעָה שֶׁעֲדַיִן הֵם בְּיַד הַמְמַלֵּא, עַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ״א (שם) בְּקֻשְׁיוֹתָיו עַל שִׁיטַת רַבֵּנוּ תָּם, וְדוֹק:

יז * שֶׁפֵּרוֹתָיו כָּמוֹהוּ. וּבְתוֹסֶפְתָּא סוֹף בֵּיצָה (פ״ד ה״ט) אִיתָא, וְאִם יֵשׁ שָׁם אַפּוֹטְרוֹפּוֹס (רְצוֹנוֹ לוֹמַר בִּמְקוֹם הַפֵּרוֹת) מַנִּיחַ נְכָסָיו שֶׁל בַּעַל הַפֵּרוֹת, מְבִיאִין עַל פִּי אַפּוֹטְרוֹפּוֹס אִם הוּא עָרֵב, עַד כָּאן לְשׁוֹנָם. וּפְשׁוּט הוּא דְּהֵרֵי לֵיהּ כְּמוֹ רוֹעֶה הַמּוּבָא בְּסָעִיף ה׳:

* כְּשֶׁיִּחֵד לָהֶם קֶרֶן זָוִית. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סי׳ י״ג) וְטוּר וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ד׳ ח״ג). אֲכָן בָּאֶמֶת לְשׁוֹן הַמְחַבֵּר שֶׁהוּא לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם (יו״ט פ״ה הי״ג) וְכֵן פָּרַשׁ] הָרַאָ״ה וּמְאִירִי וְרוֹא״שׁ (סי׳ י״ג) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ד׳ ח״ג). אֲכָן בָּאֶמֶת לְשׁוֹן הַמְחַבֵּר שֶׁהוּא לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם וְדַאֲפִלּוּ לֹא יָדַע הַנִּפְקָד שֶׁבְּדַעַת בַּעַל הַפֵּרוֹת לְקַחַם, מִכָּל מָקוֹם אִם בַּעַל הַפֵּרוֹת חָשַׁב בְּעֵת קְנִיַּת שְׁבִיתָתוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לְמָחָר, מַתָּר לְהַבִּיאָן דְּקָנוּ שְׁבִיתָתוֹ. וּרְאָיָה מִשַּׁ״ס (שם) דְּאָמַר וּשְׁמוּאֵל אָמַר וְכוּ׳ מִי נִיחָא לֵיהּ דְּלוּקְמֵי בְּרִשּׁוּתֵיהּ, וְרַב פָּלִיג עַל זֶה דְּמִסְתָּמָא כֵּיוָן דְּאוֹקְמָא בְּרִשּׁוּתֵיהּ לְעִנְיַן שְׁמִירָה, נִיחָא לֵיהּ דְּלוּקְמֵי בְּרִשּׁוּתֵיהּ גַּם כֵּן לְעִנְיַן עֲרוּב, אֲמָנָם בְּעִנְיָנוּ דְּחָשַׁב בְּהֶדְיָא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אִם כֵּן גַּם לְרַב לֹא נִיחָא לֵיהּ לְאוֹקְמֵיהּ בְּרִשּׁוּת הַנִּפְקָד לְעִנְיַן זֶה, וְכֵן מוּכָח בְּהַשָּׁגוֹת הָרַאֲבַ״ד (שם), עַיֵּן שָׁם: יח (לח) כֵּן מַשְׁמַע מַרְשַׁ״י (ד״ה מ״ז), וּפְשׁוּט:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּקַיְימָא לָן הַמַּגְבִּיהַּ מְצִיאָה לַחֲבֵרוֹ קָנָה חֲבֵרוֹ, הַיְנוּ מִשּׁוּם מִגּוֹ דְּזָכֵי לְנַפְשֵׁיהּ זָכֵי נַמֵּי לְחַבְרֵיהּ, וְכֵיוָן דְּלֹא זָכֵי אֶלָּא מִכֹּחוֹ הֲרֵי הֵם כְּרַגְלָיו. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה לצורך) שֶׁהֲרְבֵּה חוֹלְקִין עַל זֶה. וְדַע, דְּאִם הַבּוֹר מַיִם (לג) הָיָה שֶׁל שְׁתֵּפוּת וּמִלֵּא לְצָרְכּוֹ שֶׁתָּפוֹ, לְכַלַּי עַלְמָא כְּרַגְלֵי מִי שֶׁנִּתְמַלְּאוּ בִּשְׁבִילוֹ, שֶׁהֲרֵי מֵחֶלְקוֹ נָתַן לוֹ, דִּבְדִרַבָּנָן קַיְימָא לָן דְּיֵשׁ בְּרִירָה וְאֵינוֹ זוֹכֶה כְּלָל מֵחֶלֶק הָרִאשׁוֹן: יז (מ) שֶׁפֵּרוֹתָיו כָּמוֹהוּ. וַהֲרֵי הוּא לֹא הִנִּיחַ עֵרוּב: (מא) כְּשֶׁיִּחֵד לָהֶם קֶרֶן זָוִית. דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹשְׁלֵיהּ בֵּיתָא (לז) וַאֲמַר לֵיהּ ׳הָא בֵּיתָא קַמָּךְ׳, שֶׁאֵין כָּאן קַבָּלַת שְׁמִירָה, לְפִיכָךְ הֲרֵי הֵם בִּרְשׁוּת בָּעָלָיו. וּפְשׁוּט דְּהוּא הַדִּין שְׁאָרֵי אֲפָנִים שֶׁאֵין עָלָיו חוֹבַת שְׁמִירָה מִן הַדִּין, עַל פִּי הַמְבֹאָר בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט רֵישׁ סִימָן רצ״א (סעיפים ב־ה): (מב) לֹא יִחֵד לָהֶם. אֶלָּא קִבְּלָן תַּחַת רְשׁוּתוֹ וּבְאַחֲרָיוּתוֹ קָנִימִי, לְפִיכָךְ הֲרֵי הֵם כְּרַגְלָיו: (מג) כְּרַגְלֵי זֶה וְכוּ׳. וּלְפִי זֶה, אִם הֵם לֹא עֵרְבוּ, אָסוּר לוֹ לְהַבִּיאָן אֲצָלוֹ, (לה) וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁעֵרַב. וְכָל זֶה כְּשֶׁהִנִּיחַ פֵּרוֹת בְּסָתָם (לו) וְאַחַר כָּךְ נִמְלַךְ לִטֹּל מֵהֶן בְּיוֹם טוֹב, אֲבָל אִם הָיָה הַדָּבָר עוֹמֵד לִטֹּל מֵהֶן בְּיוֹם טוֹב, הֵם (לז) בִּרְשׁוּת בַּעֲלֵיהֶן בְּכָל אֹפֶן: יח (מד) בְּיוֹם טוֹב. הוּא הַדִּין אִם הִזְמִינָם (לח) מִבְּעוֹד יוֹם, כָּל שֶׁלֹּא זָכָה לָהֶן הֲרֵי הֵם בִּרְשׁוּת, בַּעַל הַסְּעוּדָה שֶׁקָּנוּ שְׁבִיתָה אֲצָלוֹ, וּכְדִמְסַיֵּם ׳אֶלָּא אִם כֵּן זִכָּה׳ וְכוּ׳:

א (א) אֲרִיכָא וְקַטִּינָא. פָּרוּשׁ, שְׁאֵין רְחָבָהּ כְּאָרְכָּהּ: (ב) וְלֹא לְרִבּוּעַ הָעוֹלָם. הַיְנוּ, שְׁאֵין עוֹמֶדֶת צְפוֹנָה לְצִפּוֹן הָעוֹלָם וּדְרוֹמָהּ לְדָרוֹם הָעוֹלָם, אֶלָּא בַּאֲלַכְסוֹן: (ג) אַרְבַּע זָוִיּוֹת שָׁווֹת. לְאַפּוֹקֵי כְּשֶׁהִיא רְחָבָה מִצַּד אֶחָד וּקְצָרָה מִצַּד אַחֵר, אֵין זֶה זָוִיּוֹת שָׁווֹת וְאֵין זֶה רִבּוּעַ, וּמְרֻבָּעִין אוֹתָהּ, כַּמְבֹאָר בְּסָעִיף ד׳: (ד) כְּמוֹת שֶׁהִיא. הַיְנוּ בַּאֲרִיכָא וְקַטִּינָא אֵין מוֹסִיפִין עַל רָחְבָּהּ לְהַשְׁווֹתָהּ לְאָרְכָּהּ, וְכֵן

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (סי״ח) פסק כהמחבר שהמים כרגלי הממלא אף לאחר שבאו לידי חבירו. ב] וכן בשו״ע הרב (סי״ט) כתב שהדין תלוי אם הנפקד קבל על עצמו חיוב שמירה או לא.

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

וּמוֹדְדִים לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ מֵאַרְבַּע רוּחוֹתֶיהָ: **ב** [ב]הָיְתָה עֲגֻלָּה, עוֹשִׂין לָהּ זָוִיוֹת וְרוֹאִים אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הִיא בְּתוֹךְ הַמֻּרְבָּע, וּמוֹדְדִין חוּץ מִצַּלְעוֹת אוֹתוֹ מֻרְבָּע אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ, שֶׁנִּמְצָא מִשְׁתַּכֵּר הַזָּוִיוֹת. [ג]וְכֵן אִם הָיְתָה הָעִיר (ה) מְשֻׁלֶּשֶׁת, אוֹ שֶׁיֵּשׁ לָהּ (ו) צְלָעוֹת רַבּוֹת, מְרַבְּעִים אוֹתָהּ וְאַחַר כָּךְ מוֹצִיאִין חוּץ לַמֻּרְבָּע אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ: **ג** [*] [ד]כְּשֶׁהוּא מְרַבְּעָהּ, מְרַבְּעָהּ (ז) בְּרִבּוּעַ הָעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא כָּל רוּחַ מִמֶּנּוּ מְשׁוּכָּה כְּנֶגֶד רוּחַ מֵרוּחוֹת הָעוֹלָם וּמְכֻוֶּנֶת כְּנֶגְדָּם: **ד** [ה]הָיְתָה רְחָבָה מִצַּד אֶחָד וּקְצָרָה מִצַּד אַחֵר, רוֹאִין אוֹתָהּ (ח) כְּאִלּוּ כֻּלָּהּ רְחָבָה. [ו]הָיְתָה עֲשׂוּיָה (ט) כְּמִין *)גַּם (י) אוֹ כְּקֶשֶׁת, אִם יֵשׁ בֵּין שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ (יא) פָּחוֹת מֵאַרְבַּעַת אַלְפַּיִם אַמָּה (יב) מוֹדְדִין לָהּ מִן הַיֶּתֶר (יג) וְרוֹאִין אֶת כָּל הָרֹחַב שֶׁבֵּין הַיֶּתֶר וְהַקֶּשֶׁת (יד) כְּאִלּוּ הוּא מָלֵא בָּתִּים. וְאִם הָיָה בֵּין שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ אַרְבַּעַת אַלְפַּיִם, אֵין מוֹדְדִין לָהּ (טו) אֶלָּא מִן הַקֶּשֶׁת. הַגָּהּ: *וְיֵשׁ אוֹמְרִים (טז) מִן הַמָּקוֹם (נ) שֶׁנִּתְקַצֵּר שָׁם הַקֶּשֶׁת, שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבַּעַת אַלְפַּיִם אַמָּה. וְכָל זֶה שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַקֶּשֶׁת וְהַיֶּתֶר יוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם, אֲבָל (יז) אִם אֵין בֵּינֵיהֶם אַלְפַּיִם, מוֹדְדִין (יח) בְּכָל עִנְיָן מִן הַיֶּתֶר, וְכֵן נִרְאֶה לְהָקֵל (הגהות מיימוני פרק

ב משנה שם נ"ב (ע"ב) ובריייתא נ"ה (ע"א).
ג רמב"ם בפרק כ"ח מהלכות שבת (ה"ז).
ד בריייתא שם (נה.).
ה בריייתא שם.
ו בריייתא שם.
*) (פרוש, הוא כ"ף יונית) (צריך לומר גימ"ל, שכן בפ"א היא אות שלישית יונית וצורתה כדל"ת הפוכה). ז שם בגמרא (נה.). וכרב הונא. כן דעת הרי"ף (שו.) והרמב"ם בפרק כ"ח מהלכות שבת (ה"ח).

בְּאֵר הַיֵּטֵב

(נ) **שֶׁנִּתְקַצֵּר.** אוֹ שֶׁלֹּא נִשְׁאַר מִן הַקֶּשֶׁת עַד שָׁם שְׁנֵי אַלְפַּיִם. טוּר:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

[בשו"ע] כְּשֶׁהוּא מְרַבְּעָהּ כו'. וְכָתַב בְּנוֹדָע בִּיהוּדָה מֵהַדּוּרָה תִּנְיָנָא סִימָן נ"א לְעִנְיַן מְרִידַת הַתְּחוּם, לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְרַבֵּעַ לְרִבּוּעַ הָעוֹלָם, אֲבָל אִם כְּבָר צִיֵּן הָרִבּוּעַ שֶׁלֹּא לְרִבּוּעַ הָעוֹלָם וְהִסְכִּימוּ בְּנֵי הָעִיר לָזֶה, שׁוּב בְּנֵי הָעִיר לְכָל הַשִּׁבְתּוֹת מְחַיְּבִים לְהִשָּׁאֵר בְּמִדָּה זוֹ, וְאֵין הַיָּחִיד יָכוֹל לִפְרֹשׁ מִן הַצִּבּוּר לוֹמַר אֶחָשֵׁב לִי כִּרְצוֹנִי, אִם לֹא שֶׁהִסְכִּימוּ כָּל יוֹשְׁבֵי לָצֵין בְּאֹפֶן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כְּשֶׁאֵינָהּ מֻרֶבַּעַת לְרִבּוּעַ הָעוֹלָם, אֵין מוֹסִיפִין עָלֶיהָ לְרַבֵּעַ אוֹתָהּ בְּרִבּוּעַ הָעוֹלָם כְּמוֹ בְּסָעִיף ג': **ב** (ה) **מְשֻׁלֶּשֶׁת וְכוּ' מְרַבְּעִין אוֹתָהּ.** שֶׁמּוֹשְׁכִין הָרִבּוּעַ לְהַשָּׁוֹות צַד הַקָּצָר כְּפִי אָרְךְ צַד הָאָרֹךְ: (ו) **צְלָעוֹת רַבּוֹת.** שֶׁיֵּשׁ לָהּ שִׁשָּׁה זָוִיוֹת אוֹ שְׁמוֹנָה, מוֹשְׁכִין הַחוּט לְרַבָּעָהּ כְּנֶגֶד הַמָּקוֹמוֹת הַיּוֹתֵר רְחָבִין בָּהּ, וּמֵהַמֻּרְבָּע וְאֵילָךְ מוֹדְדִין הָאַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל צַד: **ג** (ז) **בְּרִבּוּעַ הָעוֹלָם.** הַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הָרִבּוּעַ כְּמוֹ שֶׁיִּרְצֶה, אֶלָּא דַּוְקָא לְפִי רוּחוֹת הָעוֹלָם, (ט) דָּרוֹם כְּנֶגֶד דָּרוֹם וְצָפוֹן כְּנֶגֶד צָפוֹן, וּמִשָּׁם וּלְהַלָּן מוֹדְדִין הָאַלְפַּיִם אַמָּה: **ד** (ח) **כְּאִלּוּ כֻּלָּהּ רְחָבָה.** הַיְנוּ כְּשֶׁבָּא לְמֹדֶד הַתְּחוּמִין אֵצֶל מָקוֹם הַקָּצָר, אֵין מוֹדְדִין מִן הַחוֹמָה, אֶלָּא מוֹסִיפִין מִתְּחִלָּה עַל הָעִיר עַד שֶׁיִּהְיֶה שָׁוֶה עִם מָקוֹם הָרָחָב, וּמִשָּׁם וּלְהַלָּן מוֹדְדִין הָאַלְפַּיִם אַמָּה: (ט) **כְּמִין גַּם.** הוּא אוֹת יְוָנִית וְצוּרָתָהּ כְּמִין כַּ"ף פְּשׁוּטָה: (י) **אוֹ כְּקֶשֶׁת.** שֶׁבָּתְּיָה בְּנוּיִים כְּחֲצִי עִגּוּל וּבֵין שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ הַמָּקוֹם פָּנוּי: (יא) **פָּחוֹת מֵאַרְבַּעַת אַלְפַּיִם אַמָּה.** שֶׁתְּחוּם רֹאשָׁהּ שֶׁל זוֹ (ג) מֻכְלָע בְּתוֹךְ תְּחוּם רֹאשָׁהּ הָאַחֵר, נַעֲשֵׂית עִיר אַחַת עַל יְדֵי זֶה, וְרוֹאִין כְּאִלּוּ הָיָה מָלֵא בָּתִּים בְּמָקוֹם הֶחָלָל, וּמוֹדְדִין הָאַלְפַּיִם מִקְצוֹת הַקֶּשֶׁת וְהָלְאָה: (יב) **מוֹדְדִין לָהּ מִן הַיֶּתֶר.** יֶתֶר נִקְרָא חֶבֶל הַקֶּשׁוּר בִּשְׁנֵי קְצוֹת הַקֶּשֶׁת, וּמִשָּׁם וָהָלְאָה מוֹדְדִין הָאַלְפַּיִם אַמָּה: (יג) **וְרוֹאִין אֶת כָּל הָרֹחַב וְכוּ'.** וְהָכִי נַמִּי לְעִנְיַן עֲשׂוּיָה כְּמִין גַּאם, רוֹאִין כְּאִלּוּ (ג) מְלֵאָה בָּתִּים בְּרִבּוּעַ מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב וּמִצָּפוֹן לְדָרוֹם, וְגַם בָּזֶה דַּוְקָא אִם אֵין בֵּין שְׁנֵי רָאשֵׁי הַגַּאם (ד) בַּאֲלַכְסוֹן מִזְוִית לְזָוִית רַק (ה) פָּחוֹת מֵאַרְבַּעַת אַלְפַּיִם אַמָּה: (יד) **כְּאִלּוּ הוּא מָלֵא בָּתִּים.** וְעַל כֵּן יָכוֹל לַיְלֵךְ כָּל הֶחָלָל שֶׁמִּן רֹאשׁ הַקֶּשֶׁת עַד הַיֶּתֶר וְאֵין עוֹלֶה לוֹ בְּחֶשְׁבּוֹן אַלְפַּיִם, (ו) וְכֵן לְעִנְיַן הָרֹחַב יָכוֹל לַיְלֵךְ מִדְּרוֹמוֹ שֶׁל הַקֶּשֶׁת לִצְפוֹנוֹ דֶּרֶךְ חֶלְלוֹ, וְנוֹתְנִין לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה שְׁלֵמִים מִן צַד הַצָּפוֹן וָהָלְאָה, דְּכָל הַקֶּשֶׁת וַחֲלָלוֹ רַק כְּאַרְבַּע אַמּוֹת דָּמְיָא: (טו) **אֶלָּא מִן הַקֶּשֶׁת.** הַטַּעַם, דִּכְיָון דְּאֵין הַתְּחוּמִין זֶה בָּזֶה וְאִי אֶפְשָׁר לְהַלֵּךְ מִקְצֵה הַקֶּשֶׁת הָאֶחָד לַקָּצֶה הַשֵּׁנִי, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לַחְשֹׁב הֶחָלָל בִּכְלַל עִיר, וְעוֹלֶה בְּתוֹךְ שִׁעוּר אַלְפַּיִם. וְהִסְכִּימוּ (ז) הַפּוֹסְקִים דְּכָל זֶה כְּשֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ דֶּרֶךְ הֶחָלָל שֶׁל הַקֶּשֶׁת עַד הַיֶּתֶר וּלְהָלְאָה, אֲבָל מֻתָּרִים לֵילֵךְ סָבִיב דֶּרֶךְ הַבָּתִּים שֶׁבַּקֶּשֶׁת עַד קְצֵה הַקֶּשֶׁת, וּמִשָּׁם וְאֵילָךְ מוֹדְדִין לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה, מַאֲחַר שֶׁהוֹלֵךְ הַכֹּל בָּעִיר כֻּלָּהּ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת: (טז) **מִן הַמָּקוֹם וְכוּ'.** דִּסְבִירָא לְהוּ דְּאַף דִּבְרָאשֵׁי הַקֶּשֶׁת הָיָה רֹחַב אַרְבַּעַת אַלְפַּיִם יוֹתֵר, אֲפִלּוּ הָכִי כֵּיוָן שֶׁבְּאֶמְצַע הַקֶּשֶׁת מִתְקַצֵּר עַד שֶׁאֵין בֵּין זֶה לָזֶה אַרְבַּעַת אַלְפַּיִם אַמָּה, נֶחְשָׁב עַד אוֹתוֹ מָקוֹם כְּאִלּוּ מָלֵא בָּתִּים, וּמַתְחִילִין לְמֹדֶד הָאַלְפַּיִם אַף לְאוֹתָן שֶׁדְּרִין בְּגַב הַקֶּשֶׁת רַק מֵאוֹתוֹ מָקוֹם וּלְהָלְאָה, שֶׁמִּשָּׁם הוֹלֵךְ וּמִתְרַחֵב לְיוֹתֵר מֵאַרְבַּעַת אַלְפַּיִם אַמָּה: (יז) **אִם אֵין בֵּינֵיהֶם אֶלָּא אַלְפַּיִם.** כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר: (יח) **בְּכָל עִנְיָן מִן הַיֶּתֶר.** כֵּיוָן דְּהַיֶּתֶר מֻכְלָע תּוֹךְ הַתְּחוּם וְיָכוֹל לְהַגִּיעַ אֵלָיו מִן הַקֶּשֶׁת, רוֹאִין כְּאִלּוּ הוּא מָלֵא בָּתִּים כָּל הֶחָלָל. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) שֶׁדַּעְתּוֹ דְּלֹא מְהַנֵּי זֶה רַק לְהַיּוֹשְׁבִין בְּרֹאשֵׁי הַקֶּשֶׁת שֶׁיִּהְיוּ יְכוֹלִין לֵילֵךְ

בֵּאוּר הֲלָכָה

אֵינוֹ מוּרָה כְּפֵרוּשׁ זֶה, אֶלָּא דְּעִקַּר הַדָּבָר תָּלוּי בְּיִחֵד לוֹ מָקוֹם דְּהֶעֱמִידוּ בִּרְשׁוּתוֹ לְעִנְיַן עֲרוּב, וּבִסְמִיכוּת לַנִּפְקָד בְּלֹא יִחֵד מָקוֹם הֶעֱמִידוּ בִּרְשׁוּת הַנִּפְקָד, וְלֹא תָּלֵי הַדָּבָר כְּלָל בְּחִיּוּב שְׁמִירָה, וַאֲפִלּוּ שְׁכָרוֹ לְהַדְיֵר שֶׁיִּשְׁמֹר, אַף עַל פִּי כֵן בְּיִחוּד מָקוֹם קַאֵי בִּרְשׁוּתֵיהּ לְעִנְיַן עֲרוּב [וּמִשְּׁמַע עוֹד מִלְּשׁוֹנוֹ דְּהַאי 'יִחֵד לוֹ קָרֵן זָוִית' קַאֵי עַל הַמַּפְקִיד, וְהַיְנוּ כַּנַּ"ל], **וּכְבָר הֵעִיר בָּזֶה בִּנְשִׁמַת אָדָם** (כלל קה סק"א), **עַיֵּן שָׁם שֶׁהָאֲרִיךְ אַיִךְ לִנְקֹט לְדִינָא:**

ד * וְיֵשׁ אוֹמְרִים מִן הַמָּקוֹם שֶׁנִּתְקַצֵּר. עַיֵּן בְּטוּר שֶׁדַּעְתּוֹ דַּאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נִתְקַצֵּר צָדַיִן, כָּל שֶׁאֵין מִן הַמָּקוֹם הַהוּא עַד גַּב הַקֶּשֶׁת רַק אַלְפַּיִם, חֲשִׁיב כָּל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם כְּאִלּוּ מָלֵא בָּתִּים, וּמוֹדְדִין הָאַלְפַּיִם שֶׁל תְּחוּם מִשָּׁם וְלִחוּץ, וְהֶעְתִּיקוּ הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ג). **אֲבָל לְשׁוֹן הַגְּמָרָא דְּחוּק מְאֹד לְפִי זֶה,** דְּהָא קָאָמַר דְּאִם רָחָב בְּמָקוֹם הַיֶּתֶר יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַלְפַּיִם מוֹדְדִין מִן הַקֶּשֶׁת, וְלִדְבָרָיו הָוֶה לֵיהּ לוֹמַר מִמְּרַחַק אַלְפַּיִם מִן הַקֶּשֶׁת, וְגַם מַרְשׁ"י (נה: ד"ה אלפים) מַשְׁמַע דְּהַמּוֹדִידָה צָרִיךְ לִהְיוֹת מֵרֹאשׁ הַקֶּשֶׁת, וְכֵן מֵאוֹר זָרוֹעַ וּמִסָּפָר הָעִתִּים (ס"ב) שָׁהוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף [וּמַה דְּפָסַק הָרַמְ"א מִמָּקוֹם שֶׁנִּתְקַצֵּר, עַיֵּן בְּרִיטְבָ"א שֶׁיֵּשׁ זֶה אַף לְפֵרוּשׁ רַשׁ"י, וְגַם מַה דְּקָאָמַר הַגְּמָרָא מִן הַקֶּשֶׁת]. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה היתה עשויה) דְּהַטּוּר לְמַד זֶה מִמַּה שֶּׁהַקַּלְתָּ הַתּוֹסָפוֹת (נה. ד"ה פחות) וְהָרֹאשׁ (פ"ה סי' ב) לְעִנְיַן כְּשֶׁאֵין בֵּין יֶתֶר לְקֶשֶׁת יוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם, דְּהוּא הַדִּין כְּשֶׁיֵּשׁ יוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם, דְּעַל כָּל פָּנִים מוֹדְדִין מִמָּקוֹם שֶׁהוּא בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם, וּכְמוֹ דְּמַקְלִינַן בְּנִתְקַצֵּר, יֵשׁ לְחַלֵּק בִּכְשִׁטּוּת, וּבִפְרָט דְּדִיֵּן זֶה גּוּפָא כְּשֶׁאֵין בֵּין יֶתֶר לְקֶשֶׁת יוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם שֶׁהוּבָא בְּרַמְ"א לְהָקֵל, אֵינוֹ דִּין בְּרוּר כְּלָל, עַיֵּן בְּנַהַר שָׁלוֹם (סק"א) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי וּגְאוֹן יַעֲקֹב (נה. ד"ה אמרו) שֶׁכָּתְבוּ דְּהָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם לֹא סְבִירָא לְהוּ דְּבָר זֶה מִדְּסָתְמוּ וְלֹא תַּלְקוּ בָּזֶה, וּבְרַשְׁבָּ"א (נה. ד"ה אח"כ מצאתי) וְרִיטְבָ"א (שם ד"ה ודעת) בְּחִדּוּשֵׁיהֶם כָּתְבוּ בְּהֶדְיָא דְּאֵין הֲלָכָה כְּהַתּוֹסָפוֹת בָּזֶה, **וְאַף דְּאֶפְשָׁר לְסָמֹךְ עַל הַפּוֹסְקִים שֶׁהֵבִיא הָרַמְ"א מִשּׁוּם דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקֵּל בְּעֵרוּב, א]עַל כָּל פָּנִים כְּמָה שֶׁהִמְצִיא עוֹד הַטּוּר לְלַמֵּד מִזֶּה עוֹד קָלָא, קָשֶׁה מְאֹד לְסָמֹךְ עַל זֶה,** וְנִרְאֶה לִי שֶׁמִּן הַשַּׁעַם הַזֶּה הִשְׁמִיטוֹ[ו] הָרַמְ"א וְהַלְבּוּשׁ (ס"ד) דִּין זֶה בְּהַעְתָּקָתָם אֶת דִּבְרֵי הַטּוּר, וְכֵן בְּחַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל עו ס"ד) הִשְׁמִיט הַאי דִּינָא:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ג (פ) רַשׁ"י (ד"ה דמרבעא): **ד** (נ) רַשׁ"י (ד"ה פחות): (ג) פּוֹסְקִים: (ד) רַשְׁבָּ"א (ד"ה אמר רב הונא) וְרִיטְבָ"א (ד"ה ודעת המפרשים): (ה) **וְאִם יֵשׁ אַרְבַּע אַלְפַּיִם אַמָּה בְּרָאשָׁיהָ, מְרַבְּעִין אוֹתָהּ בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁיִּמְצְאוּ בַּאֲלַכְסוֹן פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַלְפַּיִם** [ריטב"א (שם), וּכְעֵין שֶׁכָּתַב הָרַמְ"א גַּבֵּי קֶשֶׁת לְקַמִּיהּ]: (ו) פּוֹסְקִים: (ז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) בְּשֵׁם הַמְאִירִי (נה. ד"ה זהו ענין) וְהָרַדְבַּ"ז (ח"א סי' קו), וּמְצָאתִי שָׁגַם הָרִיטְבָ"א (שם ד"ה ומאי מן) כָּתַב כֵּן בְּפִשְׁיטוּת:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah